

Spaanse taal & cultuur

holistisch leren

HISTORIAS QUE MUEVEN

De Perú a Holanda (Claudia)

D: Bueno, aquí estamos. Les presento a Claudia. Claudia, muchas gracias por estar aquí

C: No, es un honor. Muchas gracias.

D: Bienvenida. Claudia es peruana de nacimiento y ella es muy orgullosa de su cultura. Y con su contenido acerca de su vida en Holanda y los choques culturales, intenta identificarse con los extranjeros inmigrantes aquí en los Países Bajos y el resto del mundo, haciéndoles los días más llevaderos y reales, sobre todo con mucho humor y sabor latino. Bienvenida.

C: Así es, muchas gracias. Que bien hablas español Debby, me sorprende.

D: Gracias, gracias. Me gusta específicamente tu contenido porque yo, aunque sea holandesa, me reconozco bastante en el ser inmigrante, vivir en otro país, el choque cultural, y yo hablo mucho de eso con los holandeses y belgas que vayan a vivir en países de habla hispana. Entonces, es muy inspirador tu contenido y tengo muchas ganas de platicar contigo.

D: Nou, hier zijn we dan. Dit is Claudia. Claudia, dank je wel dat je hier bent.

C: Nee, het is een eer. Dank je wel.

D: Welkom. Claudia is Peruaanse van geboorte en ze is erg trots op haar cultuur. En met haar content over haar leven in Nederland en de cultuurshocks, probeert ze zich te identificeren met de buitenlandse immigranten hier in Nederland en de rest van de wereld, en hun dagen draaglijker en reëler te maken, vooral met veel humor en Latijns-Amerikaanse smaak. Welkom.

C: Dat klopt, heel erg bedankt. Wat spreek je goed Spaans Debby, ik ben verbaasd.

D: Dank je, dank je. Ik hou specifiek van jouw content omdat ik, hoewel ik Nederlandse ben, me vrij goed herken in het immigrant zijn, het leven in een ander land, de cultuurschok, en ik praat daar veel over met Nederlanders en Belgen die in Spaanssprekende landen gaan wonen. Dus, je inhoud is zeer inspirerend en ik kijk ernaar uit om met je te praten.

D: Siempre me gusta empezar dándole dos opciones a las personas que entrevisto y puedes escoger una de las dos, pero sin comentar nada, ¿vale?

C: Bueno.

C: Cabrito

D: Cabrito.

C: Obviamente. Disculpa, tenía que decirlo.

D: Yo no sé que es exactamente, entonces me comentas si quieres. ¿Cabrito o ceviche?

C: Que difícil. Ceviche.

D: Ceviche. ¿Español o «nederlands»?

C: Español. Aún gana, aún gana.

D: ¿Perú o Holanda?

C: Pues, definitivamente Perú.

D: Perú. ¿TikTok o Instagram?

C: Instagram.

D: ¿Salsa o reguetón?

C: Reguetón.

D: ¿Cocinar la cena en casa para la familia o comer en casa de tus suegros.

C: En casa con la familia.

D: ¿Vivir los días planeados como los holandeses o sacarle el jugo de la vida tal como viene?

C: Planearlo.

D: ¿Llevar a tu esposo y tu hija a Perú durante un mes o pasar con tu familia acá en Holanda durante una semana?

D: Ik geef altijd graag twee opties aan de mensen die ik interview en jij mag één van de twee kiezen, maar zonder ergens commentaar op te geven, oké?

C: Oké.

D: Dus, laten we beginnen met kibbelen of cabrito?

C: Cabrito.

D: Cabrito.

C: Natuurlijk. Sorry, ik moest het zeggen.

D: Ik weet niet wat het precies is, dus laat het me weten als je wilt. Cabrito of ceviche?

C: Dat is moeilijk. Ceviche.

D: Ceviche. Spaans of "Nederlands"?

C: Spaans. Dat wint nog steeds, dat wint nog steeds.

D: Peru of Nederland?

C: Nou, zeker Peru.

D: Peru. TikTok of Instagram?

C: Instagram.

D: Salsa of reggaeton?

C: Reggaeton.

D: Thuis eten koken voor het gezin of eten bij je schoonfamilie?

C: Thuis met het gezin.

D: De dagen plannen zoals de Nederlanders of het beste maken van het leven zoals het komt?

C: Plannen.

D: Met je man en dochter een maand naar Peru of een weekje met je gezin hier in Nederland?

C: Llevar a mi esposo y a mi hija a Perú.

D: Qué bonito. Si tuvieras que hacer un «meme» sobre ti misma, ¿qué diría ese «meme»?

C: ¿Un qué? No te escuché bien.

D: Un «meme».

C: ¿Un?

D: «Meme», como una imagen con una foto tuya que dice algo sobre ti.

C: ¿Qué es lo que elegiría? Pues, no sé, dame algún ejemplo.

D: Algo típico tuyo.

C: Algo típico mío. Pues, yo creo que sería estar corriendo a todos lados, estar corriendo a la escuela de mi hija, estar corriendo al coche, estar corriendo al tren, esa es mi vida.

D: Suena muy holandés esa vida.

C: Es que de verdad, ese es el día a día.

D: Yo hoy en tu Instagram vi que subiste una historia sobre las mujeres holandesas. Bueno, no sé si eran las mamás, o sea los padres holandeses en la escuela que siguen hablando después de llevar a sus hijos a la escuela. Y aún así vas corriendo por todos lados en tu vida.

C: Es cierto, es cierto, sí. En realidad parezco muy relajada, pero no paro. Y yo creo que es por la vida misma de aquí de Holanda, porque si lo comparo con cómo se vive en Latinoamérica muy «laidback», «relax», mañana, mañana, y pues aquí la vida la cambia a uno.

C: Mijn man en dochter mee naar Peru nemen.

D: Dat is mooi. Als je een meme over jezelf zou maken, wat zou er dan in die meme staan?

C: Een wat? Ik heb je niet goed verstaan.

D: Een meme.

C: Een?

D: "Meme", zoals een afbeelding met een foto van jou die iets over jou zegt.

C: Wat zou ik kiezen? Nou, ik weet het niet, geef me een voorbeeld.

D: Iets typisch van jou.

C: Iets typisch van mij. Nou, ik denk dat het overall heen rennen zou zijn, rennen naar de school van mijn dochter, rennen naar de auto, rennen naar de trein, dat is mijn leven.

D: Het klinkt heel Nederlands, dat leven.

C: Het is gewoon echt, dat is de dag tot dag.

D: Ik zag vandaag op je Instagram dat je een verhaal postte over Nederlandse vrouwen. Nou, ik weet niet of het de moeders waren, ik bedoel de Nederlandse ouders op school die nog steeds praten nadat ze hun kinderen naar school hebben gebracht. En toch ben je nog steeds aan het rondrennen in je leven.

C: Het is waar, het is waar, ja. In werkelijkheid lijk ik heel ontspannen, maar ik stop niet. En ik denk dat het komt door het leven hier in Nederland, want als ik het vergelijk met hoe de mensen in Latijns-Amerika leven, heel "laidback", "relaxed", "mañana, mañana", en hier verandert het leven je.

C: Yo he cambiado muchísimo, yo he cambiado muchísimo, o sea yo sé de dónde vengo, yo sé cuál es mi cultura, pero dada la vida que es aquí tan agitada, el trabajo, hacer los planes, la agenda, en combinación con la familia que uno crea aquí, pues te das cuenta de que todo ese relajado con el que vivías en Latinoamérica se va quedando atrás y te empiezas a adaptar al país donde estás viviendo, que es aquí.

C: Pero claro que yo trato de relajarme con un coctelito los viernes tranquila. Y así es, hay mucha tensión en el mundo, especialmente ahora mismo. Cuando yo dije que había una señora que estaba llorando en el schoolplein hoy día, es que es verdad, es que es verdad. Yo no me quise burlar de nadie ni de malentender la posición o la situación que esta señora habrá estado pasando, a saber Debby, para saber el problema de todos, ¿no? Yo lo único en realidad que quise decir es que me parece en lugar de un schoolplein me parece un emotieplein. Entonces, por eso hice ese video, ¿no?

C: Sí me tocó una que me dijo «Ay, pero qué mal que no estés entendiendo a la persona que ha estado llorando», y yo a ver, no es que no entienda, es simplemente un comentario de poner en mi historia y hacerlos estrés a ver qué tan loca puede ser una mañana. O sea, tú te vas de lo más tranquila a dejar a tu hija y ves conversaciones por todos lados y hasta una persona llorando, ¿sabes? Y tú recién acabas de tomar un café.

D: Sí y yo lo reconozco también porque mi hija también va a la escuela y yo también platico con los papás ahí en el schoolplein, entonces sí, me encanta. Y me imagino que mucha gente se lo toma personal a veces las cosas que compartes, pero no porque eso fuera tu intención, o sea porque la gente reconoce cierta parte de sí misma.

C: Ik ben heel erg veranderd, ik bedoel ik weet waar ik vandaan kom, ik weet wat mijn cultuur is, maar gezien het hectische leven hier, het werk, het maken van plannen, de agenda, in combinatie met de familie die je hier creëert, realiseer je je dat alle ontspanning waarmee je in Latijns-Amerika hebt geleefd, achter je wordt gelaten en je begint je aan te passen aan het land waar je woont, en dat is hier.

C: Maar natuurlijk probeer ik rustig te ontspannen met een cocktail op vrijdag. En zo is het, er is veel spanning in de wereld, vooral op dit moment. Toen ik zei dat er vandaag een dame huilde op het schoolplein, echt waar, echt waar. Ik wilde niemand voor schut zetten of de positie of de situatie die deze dame moet hebben doorgemaakt verkeerd begrijpen, Debby, om ieders probleem te kennen, toch? Het enige wat ik eigenlijk wilde zeggen is dat het mij in plaats van een schoolplein een emotieplein lijkt. Dus dat is waarom ik die video heb gemaakt, toch?

C: Ik heb één persoon gehad die zei: "Oh, het is jammer dat je de persoon die gehuild heeft niet begrijpt", en ik bedoel, het is niet dat ik het niet begrijp, het is gewoon een opmerking om in mijn verhaal te stoppen en hen nadruk te leggen om te zien hoe gek een ochtend kan zijn. Ik bedoel, je gaat je dochter afzetten en je ziet overal gesprekken en zelfs een huilende persoon, weet je? En je hebt net koffie gedronken.

D: Ja, en dat herken ik ook want mijn dochter gaat ook naar school en ik praat ook met de ouders daar op het schoolplein, dus ja, ik vind het geweldig. En ik kan me voorstellen dat veel mensen de dingen die je deelt soms persoonlijk opvatten, maar niet omdat dat je bedoeling was, ik bedoel omdat mensen een bepaald deel van zichzelf herkennen.

C: Sí, es cierto. Son muy poquitos felizmente los que me envían un comentario. Si te digo que hoy día una y una latina, no holandesa, una latina me dijo «Que poca simpatía, Claudia, con la señora» y yo le digo «A ver, no se trata de la señora, se trata de cómo es la vida aquí».

D: Del entorno cultural.

C: Exacto, sí. Y es muy cultural la diferencia que yo noté, porque las chicas que me respondían y me decían «Ay, sí me identifico mucho», son normalmente las buitenlanders que vivimos aquí y que no estamos acostumbradas a eso, ¿sabes? El holandés es más de even bijkletsen con personas y en realidad son muy, muy, muy sociables. Y algunos, por supuesto, algunas mamás también holandesas me contestaban y me decían «Ay no, tienes toda la razón, yo tampoco...». Pero diferentes, hay diferentes opiniones, pero como te digo, una me dijo así que no era muy simpática con esta chica. Lo dejé pasar.

D: Sí. De las opciones que te di, demos un pasito atrás, ¿hay algo de esas que quieres revisar? Por ejemplo, el de la comida, de hablar español o holandés, de vivir acá o en Perú

C: Pues, no. Por ejemplo, el idioma, el español o el holandés, yo creo que me siento muy cómoda con los dos ya después de tantísimo tiempo. Es más, a veces me cuesta un poquitito encontrar las palabras en español, porque ya hablo tanto holandés que a veces es difícil hacer el «switch», pero por supuesto no se pierde. Pero muy acertadas las opciones y las preguntas que hiciste, es cierto.

D: Y el cabrito ¿qué es?

C: El cabrito es un plato con cordero, «lamb». Que se cocina por horas, a base de un poco de cilantro, de frijoles con arroz, es buenísimo, es buenísimo, alguna vez lo tienes que probar.

D: Me encanta como en Latinoamérica se toma el tiempo para cocinar ¿no? Aquí solo es rápido.

C: Ja, dat is waar. Gelukkig sturen heel weinig mensen me een reactie. Als ik je vertel dat vandaag een en een Latina, geen Nederlandse, een Latina tegen me zei "Wat weinig medeleven, Claudia, met de dame" en ik zei tegen haar "Laten we eens kijken, het gaat niet om de dame, het gaat om hoe het leven hier is".

D: De culturele omgeving.

C: Precies, ja, en het verschil dat ik merkte is heel cultureel, want de meisjes die me antwoordden en zeiden "Oh, ik kan me heel goed inleven", zijn normaal gesproken de buitenlanders die hier wonen en die dat niet gewend zijn, weet je? Nederlanders zijn meer van het even bijkletsen met mensen en ze zijn eigenlijk heel, heel, heel sociaal. En sommige, natuurlijk, ook Nederlandse moeders antwoordden me en zeiden "Oh nee, je hebt helemaal gelijk, ik ook niet...". Maar verschillende, er zijn verschillende meningen, maar zoals ik je zeg, één vertelde me zo dat ik niet erg aardig was tegen dit meisje. Ik liet het gaan.

D: Ja, van de opties die ik je gaf, laten we een stap terug doen, is er een van die die je wilt herzien? Bijvoorbeeld het eten, Spaans of Nederlands spreken, hier wonen of in Peru?

C: Nou, nee. Bijvoorbeeld de taal, Spaans of Nederlands, ik denk dat ik me met beide zeer op mijn gemak voel na zo'n lange tijd. Bovendien vind ik het soms een beetje moeilijk om de woorden in het Spaans te vinden, omdat ik al zoveel Nederlands spreek dat het soms moeilijk is om de "switch" te maken, maar je raakt het natuurlijk niet kwijt. Maar de keuzes die je voorlegde en de vragen die je stelde zijn heel goed, dat is waar.

D: En wat is cabrito?

C: Cabrito is een lamsgerecht. Het is uren gekookt, met een beetje koriander, bonen en rijst, het is heerlijk, het is heerlijk, je moet het een keer proberen.

D: Ik hou ervan hoe ze in Latijns-Amerika de tijd nemen om te koken, toch? Hier is het gewoon snel.

C: Se toma mucho tiempo. Sí, toma mucho tiempo. Pero bueno, sí que haces cosas rápidas que se puede hacer el fin de semana, pues sí, tienes que darte el gusto, sí. Pero el día de semana es imposible, especialmente con la corredera todos los días.

D: Eso sí. ¿Y cuánto tiempo llevas aquí en Holanda?

C: Pues, el 25 de noviembre van a ser 16 años. Híjole, un montón.

D: Entonces, cuando venías ¿eras muy joven?

C: Sí, claro. Tenía 23 añitos.

D: ¿Y cómo acabaste aquí?

C: Pues, me vine en un programa de «au pair», cuidé a dos niñitos de tres años. Es un programa de un año. Te vienes con una «host family» que se convierten en tus papás prácticamente, porque vives en la casa de ellos, y pues eso, fue una experiencia muy bonita para mí, muy bonita, muy bonita. Escuché bastantes chicas en aquellos tiempos que a veces tenían la mala suerte de que no había «click» con los papás, sobre todo con los papás, claro, y tenían que hacer el «rematch» y buscar otras familias o regresar o que la pasaban mal, mal, mal, que no tenían ni el tiempo libre, algunos se aprovechan, puede ser.

C: Pero a mí me tocaron unas personas divinas.

D: Qué bien, me alegra mucho. Y yo también viví en una «host family» en España de estudiante, no de «au pair». Pero sé cómo es venir a un país nuevo, vivir en una familia de la que no hablas el idioma, de la que no sabes la cultura. Entonces, también debe haber sido un reto para ti

C: Het duurt lang. Ja, het kost veel tijd. Maar goed, je maakt wel snelle dingen die je in het weekend kunt doen, dus ja, je moet jezelf verwennen, ja. Maar doordeweeks is het onmogelijk, zeker met het geren elke dag.

D: Dat klopt, en hoe lang ben je al hier in Nederland?

C: Wel, op 25 november wordt het 16 jaar. Dat is lang.

D: Dus, toen je hier kwam, was je erg jong?

C: Ja, natuurlijk. Ik was 23 jaar oud.

D: En hoe ben je hier terechtgekomen?

C: Nou, ik deed mee aan een au pair programma, ik paste op twee driejarigen. Het is een eenjarig programma. Je komt bij een gastgezin die praktisch je ouders worden, omdat je in hun huis woont, en dat was een heel leuke ervaring voor mij, heel leuk, heel erg leuk. Ik heb in die tijd nogal wat meisjes gehoord dat ze soms de pech hadden dat er geen "klik" was met hun ouders, vooral met hun vaders natuurlijk, en dat ze moesten "rematchen" en andere gezinnen moesten zoeken of teruggaan, of dat ze een slechte, slechte, slechte tijd hadden, dat ze niet eens vrije tijd hadden, daar maken sommigen misschien misbruik van.

C: Maar ik werd getroffen door een paar goddelijke mensen.

D: Dat is goed, ik ben erg blij. En ik heb ook in Spanje in een gastgezin gewoond als student, niet als au pair. Maar ik weet hoe het is om naar een nieuw land te komen, te leven met een familie waarvan je de taal niet spreekt, waarvan je de cultuur niet kent. Dus het moet voor jou ook een uitdaging geweest zijn?

C: Sí, definitivamente. Bueno, estaba muy joven, así que muy, muy «naive», creo. Me vine sin expectativas, digamos. No había mucho «social media» en ese tiempo, entonces en Google, pues internet buscar qué tal el idioma, yo pensé que hablaban alemán acá.

D: Sí, porque el «dutch» parece mucho al «deutsch».

C: «Deutsch», «Dutch». Entonces, una no tiene idea. Yo no sabía ni qué tanto frío hacía acá. O sea, que importancia es informarte de eso y leer, y todo el material y todos los medios que tenemos hoy en día. Te estoy hablando de ya hace 15 años, cuando todavía no había mucho Instagram y Facebook recién empezaba. O sea, que ridículo, yo llegué con una chaquetita así de delgadita para el frío de Lima, digamos, para sus 10 grados, 15 grados. Bueno, yo llegué aquí y dije «¿Qué es esto?».

D: Llegaste al invierno.

C: Llegué invierno, llegué en noviembre con Sinterklaas. Sí, yo nunca me olvidaré que tenía una chaquetita que me pasaba de frío hasta los huesos. Claro que me ponía una chompa bien gruesa, una chompa decimos nosotros, un suéter bien, bien grueso, y ya luego me tuve que comprar un montón de ropa porque es que uno no sabe, y yo soy del norte, de Trujillo. Entonces, allá ni ropa hay para el invierno, con eso te digo todo. Entonces, nunca empaqué eso. En Lima sí hace un poco de frío, claro, porque está más al sur y a la costa.

C: Pero yo no, llegué «naive», sin saber cocinar nada. Yo dije «Yo me voy a la aventura, chapo mi mochila, me voy a todos lados en Europa y me voy de «au pair»». Para mí la vida era fácil.

D: ¿Y el objetivo era Holanda o era cualquier país en Europa?

C: Ja, zeker. Nou, ik was erg jong, dus erg, erg naïef, denk ik. Ik kwam zonder verwachtingen, laten we zeggen. Er was toen nog niet veel "sociale media", dus op Google, nou ja het internet, op zoek naar de taal, dacht ik dat ze hier Duits spraken.

D: Ja, want "Dutch" lijkt erg op "Deutsch".

C: "Deutsch", "Dutch". Dus, je hebt geen idee. Ik wist niet eens hoe koud het hier was. Dus, hoe belangrijk is het om het te weten te komen en erover te lezen, en al het materiaal en al de media die we vandaag hebben. Ik heb het over 15 jaar geleden, toen er nog niet veel Instagram was en Facebook net was begonnen. Ik bedoel, hoe belachelijk, ik kwam aan met een klein dun jasje voor de kou van Lima, laten we zeggen, voor zo'n 10 graden, 15 graden. Nou, ik kwam hier en ik zei: "Wat is dit?"

D: Je bent in de winter aangekomen.

C: Ik kwam in de winter aan, ik kwam in november aan met Sinterklaas. Ja, ik zal nooit vergeten dat ik een jasje had dat me koud maakte tot op het bot. Natuurlijk droeg ik een hele dikke trui, een jumper zoals wij zeggen, een hele, hele dikke trui, en dan moest ik veel kleren kopen want je weet het niet, en ik kom uit het noorden, uit Trujillo. Dus, er zijn niet eens kleren voor de winter daar, dat is alles wat ik kan zeggen. Dus, ik heb dat nooit ingepakt. In Lima is het natuurlijk een beetje koud, omdat het zuidelijker en aan de kust ligt.

C: Maar dat deed ik niet, ik kwam "naïef" aan, zonder te weten hoe ik iets moest koken. Ik zei: "Ik ga op avontuur, ik pak mijn rugzak, ik ga overal in Europa heen en ik ga als au pair". Voor mij was het leven gemakkelijk.

D: En was het doel Nederland of een willekeurig land in Europa?

C: Bueno, el programa te hace elegir tres opciones, que fue Holanda, Alemania y Estados Unidos. Y yo elegí Holanda, me gustaban los paisajes, las fotos que veía. Y bueno, mi hermana ya había emigrado a España, pero no había ningún programa en España, pero yo me quería venir lo más cerca posible a ella. Por eso también, esa fue una de las razones también.

D: Tu hermana estaba en España.

C: Sí, yo me vine siguiéndola, claro.

D: ¿Y cómo fue al inicio vivir aquí?

C: Pues como te digo, al principio dependes mucho de la familia, claro, de los horarios que uno tenía para cuidar a los niños y esto. Pero yo siempre he sido muy, muy curiosa, así que inmediatamente viajé, mi primer fin de semana le dije «Adiós, me voy a ver a mi hermana. Me voy a España, me voy a Madrid».

D: Qué bien, me encanta.

C: Sí. Yo buscaba las fiestas, siempre he sido muy fiestera. Entonces, yo dije «No, yo no me quedo aquí en «middle of nowhere»».

D: La libertad.

C: La libertad. Y bueno, me fui a España y me fui a muchos sitios en Europa, aprovechaba mis días libres para viajar mucho. Pero luego empezar a establecerse ya aquí, más de un año, las comidas sobre todo, me hacía mucha falta la comida nuestra, la comida peruana, así que aprendí a cocinar. La llamaba a mi mamá, le decía «Mamá, ¿cómo hago el arroz? ¿Cómo hago esto?». Mi mamá se mataba de la risa, me decía «Ya ves, por no haber aprendido aquí». Y poco a poco, poco a poco.

B: Dat klopt, je hebt gelijk. Ik denk dat ik ongeveer 16, 17 was. Je hebt gelijk.

D: Ja. Dus, je loopt al een lange tijd mee, je hebt het ook ontwikkeld en uitgewerkt.

B: Ja, nou, het is ook zoals de intelligenties die je traint. Gelukkig ben ik geboren in een huis dat altijd die deuren voor me opende. Maar, ja, kunst is altijd een deur naar jezelf. En toen ik opgroeide in dat nest, kwam het vanzelf bij me op... Ja, er was nooit iets plechtigs aan, zoals wat nu spiritualiteit of zelfhulp genoemd wordt. En voor mij is kunst altijd in constante communicatie met die dimensie.

D: En dat creatieve proces waar je het over hebt als je drum die je spiegel is, dat is ook, hoe zal ik het zeggen, de reden geweest om het zo goed te weerspiegelen als je doet met dit proces van het organiseren van de cirkels die met verschillende groepen over de wereld reizen. Ik bedoel, zaken, verslaafden, plattelandsvrouwen. Dit proces is een creatief proces geweest in de zin dat je je eigen... De openbaringen die je over jezelf hebt gehad en die je deelt met de mensen die je ontmoet...

B: Ja, dat vind ik het leukste, om eerlijk te zijn, want anders zou ik een meer conventionele percussionist zijn, misschien in de studio of op het podium. Ik vind het heerlijk om dit met mensen te delen, want op verschillende gebieden is het zo transformerend om te weten hoe iemand de drumcirkel binnenkomt en weer verlaat, dat als ik getuige kan zijn en dat kleine proces kan helpen, ik bedoel, of het nu drie jaar in een afkickkliniek voor drugsverslaafden is of een evenement van een uur waarbij je nog steeds een transformatie in die persoon kunt zien, om daar getuige van te zijn is een zegening.

C: En realidad el primer año te lo pasas muy, muy, muy cómoda, porque como te digo yo tenía dónde venir, inmediatamente llegué a una casa, que es la casa del «host family». Y bueno, en realidad la fiesta empezó cuando ya yo conocí a mi ahora mi esposo, y ya empiezas a tener una vida más de adulto.

D: ¿Y a él ya lo conociste entonces antes de terminar ese primer año de «au pair» y decidiste quedarte?

C: Sí, durante el año lo conocí. Y bueno, acabó mi año de «au pair» y la familia me pidió que me quedara otro año más porque los niños se habían encariñado mucho y esto, pero yo ya no quería. Extrañaba mi trabajo en hotelería, siempre trabajaba en hoteles en Perú también, entonces extrañaba tener una vida corporativa. Regresar a la corredera, a la corredera.

D: Me imagino además con esa edad que tenías, que estar con niños todo el día.

C: Exacto. Es bonito, es bonito y estaba aprendiendo el idioma mucho. Al mismo tiempo que trabajaba de «au pair», iba a clases de holandés, pero iba más para hacer amigos y para la fiesta, no aprendí nada, los libros ni los leía. Yo aprendía más escuchando a los niños, escuchando a mi chico que ya lo había conocido, y así poco a poco. Y bueno, no acepté seguir con el segundo año y quería o irme a España con mi hermana o regresar a Perú. Realmente no me veía quedándome aquí porque no estaba segura si iba a conseguir un trabajo.

C: Yo decía, «No sé si voy a aprender el holandés», todo el mundo habla inglés, pero yo sé que en un determinado momento tienes que aprender el idioma de aquí. Bueno, mi chico me convenció, me dijo «No, mira que quédate, que yo no me quiero ir», porque mi esposo es holandés, holandés que no se movía de aquí. Y así que nos quedamos, me pidió que nos quedáramos, hicimos los documentos para la residencia y así fue como me tienes aquí después de 16 años.

C: Eigenlijk breng je het eerste jaar zeer, zeer, zeer comfortabel door, want zoals ik al zei, ik kon ergens terecht, ik kwam onmiddellijk in een huis, dat is het huis van het gastgezin. En het feest begon pas echt toen ik mijn huidige man ontmoette, en je een volwassener leven begon te leiden.

D: Dus je ontmoette hem voordat je je eerste jaar als au pair beëindigde en besloot te blijven?

C: Ja, ik heb hem in de loop van het jaar ontmoet, en aan het eind van mijn au pair jaar vroeg de familie me nog een jaar te blijven omdat de kinderen erg op me gesteld waren geraakt enzovoort, maar dat wilde ik niet. Ik miste mijn baan in het hotelwezen, ik werkte ook altijd in hotels in Peru, dus ik miste het hebben van een zakelijk leven. Ik miste het om terug te gaan naar het geren, het geren.

D: Ik kan me ook voorstellen dat op die leeftijd, de hele dag met kinderen moeten omgaan..

C: Precies. Het is leuk, het is leuk en ik leerde de taal veel. In de tijd dat ik als au pair werkte, ging ik naar Nederlandse les, maar ik ging meer om vrienden te maken en om te feesten, ik leerde niets, ik las zelfs de boeken niet. Ik leerde meer door naar de kinderen te luisteren, door naar mijn man te luisteren die ik al had ontmoet, enzovoort, beetje bij beetje. En wel, ik ging niet akkoord met het tweede jaar en ik wilde ofwel naar Spanje gaan met mijn zus ofwel terugkeren naar Peru. Ik zag mezelf hier niet echt blijven omdat ik niet zeker wist of ik een baan zou krijgen.

C: Ik zei: "Ik weet niet of ik Nederlands ga leren", iedereen spreekt Engels, maar ik weet dat je hier op een gegeven moment de taal moet leren. Nou, mijn man heeft me overtuigd, hij zei "Nee, kijk, blijf, ik wil niet weg", want mijn man is Nederlander, een Nederlander die hier niet weg zou gaan. En zo bleven we, hij vroeg me te blijven, we maakten de documenten voor de residentie en zo heb je me hier na 16 jaar.

D: Ay, el amor, 16 años. ¿Y cómo te ha cambiado la vida? Porque ya comentaste un poquito al inicio que, en el sentido de cosas como correr por todos lados. Si puedes contarme un poco más de cómo ha cambiado tu vida.

C: Bueno, yo creo que... Y también debe ser por la edad, pero uno se vuelve definitivamente un poco más centrado, más responsable, dada todas las responsabilidades que uno tiene con la vida y la familia. Yo creo que me he convertido mucho en una persona que planea las cosas de verdad, soy un holandesa.

D: Sí, ya me lo comentaste en las opciones al inicio.

C: No tengo una agenda física de papel como la tienen los holandeses, pero sí uso mucho el «week calendar» del iPhone y soy de planear mi vida, digamos, a seis meses. Horroroso, yo misma me estreso de mi misma. Y yo tengo que estar planeando mis fines de semana y ya, y decir qué vamos a hacer y esto y lo otro. Y así soy una «freak». Y eso nunca ha sido así antes de mis 23, 24, 25.

D: Antes en Perú.

C: Antes que Perú. Bueno y aquí también al principio, aquí también cuando estaba más joven todo era muy «Ya, ya lo vemos después», nunca planeando nada, viviendo «on the edge», y sabes, mi esposo se alocaba. Y ahora hemos cambiado, él ahora es mucho más relajado y yo soy la histérica que planea las cosas, y que le digo a él «Pero muévete hombre, vamos a planear esto y lo otro». Pero yo creo que esa es una de las cosas, de las principales cosas que noto en mi personalidad que ha

C: Y soy muchísimo más directa.

D: ¿Ah, sí?

D: Oh, de liefde, 16 jaar, en hoe heeft het je leven veranderd? Omdat je in het begin een beetje zei dat, in de zin van dingen als overal heen rennen. Als je me iets meer kunt vertellen over hoe het je leven heeft veranderd.

C: Wel, ik denk dat En het zal ook wel met de leeftijd te maken hebben, maar men wordt zeker wat meer geconcentreerd, verantwoordelijker, gezien alle verantwoordelijkheden die men heeft met het leven en het gezin. Ik denk dat ik meer een persoon ben geworden die dingen echt plant, ik ben een Nederlander.

D: Ja, dat zei u in de opties aan het begin.

C: Ik heb geen papieren agenda zoals de Nederlanders, maar ik gebruik wel vaak de weekkalender op mijn iPhone en ik ben een zesmaandenplanner. Verschrikkelijk, ik stress mezelf. En ik moet mijn weekends plannen, en ik moet zeggen wat we gaan doen en dit en dat. En dus ben ik een freak. En dat is nooit het geval geweest voordat ik 23, 24, 25 was.

D: Eerder in Peru.

C: Voor Peru. Ook hier in het begin, toen ik jonger was, was alles heel erg "Ja, we zien je later wel", nooit iets plannen, "op het randje" leven, en weet je, mijn man werd er gek van. En nu zijn we veranderd, hij is veel meer ontspannen en ik ben de hysterische die dingen plant, en ik zeg tegen hem "Maar schuif eens op man, laten we dit en dat plannen". Maar ik denk dat dat een van de dingen is, een van de belangrijkste dingen die ik merk in mijn persoonlijkheid waardoor ik meer ontspannen ben geworden.

C: En ik ben veel directer.

D: Is dat zo?

C: Sí, que lo que era antes. Los latinoamericanos somos mucho... ¿Latinoamericanos?, latinoamericanos. Latinoamericanos, no sé ni hablar español. Sí, somos mucho de esconder un poquito lo que queremos decir, para no herir los sentimientos de las personas, y bueno he aprendido aquí a ya no hacer eso, a decir las cosas directamente. Cuando tengo un problema con mi mamá o con mi hermana o con algún familiar, yo los pongo así derecho y les digo «Miren, vamos a ver cuál es el problema y esta es la solución, enfócate».

C: Todos me miran así como «Pero ¿de dónde vienes?». «Hijito, yo vengo de Holanda», le digo, «Allá las cosas son así, claras, claras como el «crystal clear»».

D: Eso también se nota en tu contenido, creo, porque tienes tu opinión y lo expresas sin... ¿Cuál es la palabra?

C: Sin rodeos, sin vergüenza, claro, sí. Pues sí, es cierto, es cierto. Lo sinvergüenza siempre he sido, sinvergüenza siempre he sido. Pero sí, he sido menos directa, menos de decir la verdad, tal y como son las cosas, de ir al grano. Siempre le daba muchas vueltas al asunto. Dime

D: ¿Y lo notas también relacionando con tu familia?

C: Sí, definitivamente, sí. Bueno, mi madre, por ejemplo, mi mamá o mi familia más cercana, que están a veces dándole vueltas al asunto y a mí me desespera. Les digo «No, a ver, vamos a enfocarnos en el problema y vamos a buscar la solución». Pero es que así somos los latinoamericanos, le damos vueltas al asunto de acá hasta acá, volvemos y volvemos a hablar de otra cosa y así. Dios mío.

D: Una reunión familiar, ¿no?

C: Sí, las conversaciones en casa en Perú son infinitas por este problema que tenemos de no llegar al punto

C: Ja, hoe ik vroeger was. Wij Latijns-Amerikanen zijn erg... Latijns-Amerikanen? Latijns-Amerikanen. Latijns-Amerikanen, ik weet niet eens hoe ik Spaans moet spreken. Ja, we verbergen vaak een beetje wat we willen zeggen, om de gevoelens van mensen niet te kwetsen, en wel, hier heb ik geleerd om dat niet meer te doen, om de dingen rechtstreeks te zeggen. Als ik een probleem heb met mijn moeder of met mijn zus of met een familielid, zet ik ze recht en zeg: "Kijk, laten we eens kijken wat het probleem is en dit is de oplossing, concentreer je".

C: Ze kijken me allemaal aan als "Maar waar kom je vandaan? "Sonny, ik kom uit Holland", zeg ik, "Daar zijn de dingen zo, helder, kristalhelder".

D: Dat merk je ook aan je inhoud, denk ik, want je hebt je mening en die geef je weer zonder... Wat is het woord?

C: Bot, schaamteloos, natuurlijk, ja, ja, het is waar, het is waar. Ik ben altijd schaamteloos geweest, ik ben altijd schaamteloos geweest. Maar ja, ik ben minder direct geweest, minder recht door zee, minder waarheidsgetrouw, minder recht door zee. Ik heb er altijd veel over nagedacht. Zeg maar.

D: En merk je het ook in relatie tot je familie?

C: Ja, zeker, ja, nou, mijn moeder bijvoorbeeld, mijn moeder of mijn naaste familie, die gaan soms in kringetjes rond en dat maakt me wanhopig. Ik zeg hen "Nee, laten we eens kijken, laten we ons concentreren op het probleem en laten we zoeken naar de oplossing". Maar zo zijn wij Latijns-Amerikanen nu eenmaal, we draaien om de kwestie heen van hier naar hier, dan komen we terug en praten we over iets anders enzovoort. Mijn God.

D: Een familie reünie, toch?

C: Ja, de gesprekken thuis in Peru zijn oneindig omdat wij het probleem hebben niet ter zake te komen.

D: ¿Y te hace falta eso?

C: Absolutamente, sí. Yo soy muy habladora y toda mi familia es así. Y extraño mucho las reuniones familiares, sobre todo a la familia las extraño un montón. Y cuando estamos en Perú, esas charlas son pero te quedas en la mesa sentado como cinco horas, y hablas y hablas, y eso se extraña. Mi marido se aloca, claro, porque hay cosas que él no entiende. Bueno mucho, no entiende nada, él no habla español.

D: ¿Él habla un poco?

C: No, no,

D: No del todo.

C: Muy poquitito, muy poquitito. Lo más básico que te puedes imaginar. Pero una conversación así tan extensa como en casa, ya él se va a un ladito, se sale al patio, se va a caminar, adiós. Él me entiende, porque es que se necesita. Sí, eso es una tertulia, es lo que la llamamos, una tertulia, las tertulias familiares, las charlas infinitas y se extraña mucho. Aquí no hay eso, aquí es "Ja, heeft het gesmaakt? Ja, opruimen, klaar."

D: Twee kusjes, doe!

C: Ja, precies, afwassen, snel. Ga zitten op de bank.

D: De kinderen moeten naar bed, doe!

C: ¿No? Empiezan a juntar la mesa rapidito y se acabó. Y eso es lo que extraño, sí, absolutamente.

D: Pues yo estoy contigo, yo también.

C: Sí, ¿verdad? Pero ¿dónde has estado tú? ¿En dónde has aprendido? ¿Por qué? ¿Cómo?

D: Yo viví en Nicaragua en el 2014 y antes en España en el 2006.

D: En mis je dat?

C: Absoluut, ja, ik ben erg spraakzaam en mijn hele familie is zo. En ik mis familiebijeenkomsten heel erg, vooral de familie, ik mis ze heel erg. En als we in Peru zijn, zijn die gesprekken.. je zit vijf uur aan tafel, en je praat en praat en praat, en je mist dat. Mijn man wordt boos, natuurlijk, want er zijn dingen die hij niet begrijpt. Nou veel, hij begrijpt niets, hij spreekt geen Spaans.

D: Spreekt hij een beetje?

C: Nee, nee,

D: Helemaal niet.

C: Heel weinig, heel weinig, heel weinig. Het meest eenvoudige wat je je kunt voorstellen. Maar een gesprek zo lang als thuis, hij gaat aan de kant, hij gaat naar de patio, hij gaat wandelen, tot ziens. Hij begrijpt me, omdat hij dat moet. Ja, dat is een samenkomst, zo noemen we dat, een samenkomst, de familiebijeenkomsten, de eindeloze babbels, en we missen het heel erg. Hier heb je dat niet, hier is het "Ja, heeft het gesmaakt? Ja, opruimen, klaar."

D: Twee kusjes, doe!

C: Ja, precies, afwassen, snel. Ga op de bank zitten.

D: De kinderen moeten naar bed, doe!

C: Toch? Ze beginnen de tafel snel in elkaar te zetten en dat is het. En dat is wat ik mis, ja, absoluut.

D: Nou, ik met jou, ik ook.

C: Ja, hè? Maar waar ben je geweest? Waar heb je geleerd? Waarom? Hoe?

D: Ik heb in 2014 in Nicaragua gewoond en daarvoor in 2006 in Spanje.

C: Qué bueno.

D: En Perú nunca he estado, pero sí quiero ir un día.

C: Alguna vez. Claro que sí.

D: Sí, me parece súper bonito.

C: Es muy bonito. Es un país tan variado, tan variado. Encuentras de todo, lugares preciosos, impresionantes, como lugares muy feos.

D: ¿Cuál es el lugar más feo?

C: El más feo, pues no sé, yo creo que quizá algún distrito en Lima que no esté muy bien cuidado, que no esté muy limpio, las calles sucias y la gente vive. Y te impresiona mucho, claro, hay mucho crimen, hay muchos distritos de Lima así, sobre todo. Porque en realidad si te vas a las montañas la gente es súper distinta. Entonces, no existe tanto el mal, digamos, en la población de donde vivía la gente en las montañas. Y en la ciudad pues es otra cosa.

D: Sí, totalmente.

C: Sí. Pues, no sabría decir, no se me viene a la mente un nombre del lugar más feo.

D: No pasa nada, no hay que nombrar un barrio.

C: No, exacto, no quise decirlo.

D: Me imagino un poco más, porque yo ahora tengo como una imagen de un barrio un poco más pobre, con muchas crimen y se sentiría un poco «sketchy».

C: Wat goed.

D: Ik ben nog nooit in Peru geweest, maar ik wil er wel een keer heen.

C: Ooit. Natuurlijk zou ik dat doen.

D: Ja, ik vind het heel mooi.

C: Het is erg leuk. Het is zo'n gevarieerd land, zo gevarieerd. Je vindt er van alles, mooie, indrukwekkende plekken, maar ook heel lelijke plekken.

D: Wat is de lelijkste plek?

C: De lelijkste, nou ik weet het niet, ik denk misschien een wijk in Lima die niet erg goed onderhouden is, die niet erg schoon is, de straten zijn vies en de mensen wonen daar. En het maakt veel indruk op je, natuurlijk, er is veel criminaliteit, er zijn veel van dat soort wijken in Lima, vooral. Want eigenlijk, als je naar de bergen gaat, zijn de mensen heel anders. Dus, er is niet zoveel kwaad, laten we zeggen, in de bevolking waar de mensen in de bergen woonden. En in de stad is het een ander ding.

D: Ja, helemaal.

C: Ja, nou, ik kan niet zeggen, ik kan geen naam bedenken van de lelijkste plaats.

D: Het is OK, je hoeft geen buurt te noemen.

C: Nee, precies, dat wilde ik niet.

D: Ik kan me er iets meer bij voorstellen, want nu heb ik een beeld van een iets armere buurt, met veel criminaliteit en het zou een beetje "sketchy" aanvoelen.

C: Claro, sí. Son los barrios más marginales del Perú, que sí existen, que yo conozco en Lima, donde he dicho «Por acá no voy a caminar» y en realidad nunca he caminado por ahí con mi marido. Pero quizá sí alguna vez que haya estado en Lima con amigos o con mi hermana, por ejemplo, claro, hemos dicho por ahí no vamos a caminar.

D: No me atrevería tampoco. Y un lugar favorito ¿tienes?

C: Pues, mi lugar favorito, aparte del lugar donde yo he nacido, que es Trujillo, es Cusco, que es donde está el famoso Machu Picchu y el Valle Sagrado. Es precioso, es precioso. Sí, es mi lugar favorito.

D: Ay, que ilusión, yo quiero ir.

C: Sí, ¿verdad?

D: Sí. ¿Has ido?

C: He ido, sí, he ido un par de veces. Hace muchos años, antes de venirme para acá, hice un viaje sola al Cusco. Sí, me encanta viajar sola, soy de «Déjame a mí en mi bola». Y sobre todo viajando disfruto mucho, creo que más que con personas. Bueno, ahora tengo a mi familia, por supuesto, con los que también disfruto, pero antes me iba sola y me gustaba mucho. Claro, te vas a tu propio destino.

D: Sí, eso es, y es súper impresionante así. Sí, conocer a gente, conocer a lugares.

C: Claro, sí.

D: ¿Y fue difícil dejar a Perú cuando viniste hace 16 años aquí a ser «au pair»?

C: Natuurlijk, ja, dat zijn de meest gemarginaliseerde wijken in Peru, die er wel zijn, die ik ken in Lima, waar ik heb gezegd "hier ga ik niet lopen" en ik heb er eigenlijk nooit gewandeld met mijn man. Maar soms, als ik in Lima ben geweest met vrienden of mijn zus, bijvoorbeeld, hebben we natuurlijk gezegd "daar gaan we niet lopen".

D: Ik zou ook niet durven. En heb je een favoriete plek?

C: Wel, mijn favoriete plaats, afgezien van mijn geboorteplaats Trujillo, is Cusco, waar de beroemde Machu Picchu en de Heilige Vallei liggen. Het is mooi, het is mooi. Ja, het is mijn favoriete plek.

D: Oh, ik ben zo opgewonden, ik wil gaan.

C: Ja, hè?

D: Ja, ben je er geweest?

C: Ik ben er geweest, ja, ik ben er een paar keer geweest. Vele jaren geleden, voordat ik hier kwam, maakte ik een reis alleen naar Cusco. Ja, ik hou ervan om alleen te reizen, ik ben een "laat me aan mijn lot over" soort persoon. En bovenal geniet ik erg van reizen, ik denk meer dan met mensen. Nu heb ik natuurlijk mijn familie, met wie ik het ook leuk heb, maar vroeger ging ik altijd alleen en dat vond ik heel leuk. Natuurlijk, je gaat naar je eigen bestemming.

D: Ja, dat klopt, en het is super geweldig zo. Ja, mensen ontmoeten, plaatsen ontmoeten.

C: Tuurlijk, ja.

D: En was het moeilijk Peru te verlaten toen je 16 jaar geleden hierheen kwam om au pair te worden?

C: No. Bueno, fue difícil dejar a mi mamá, a mi mami sola, porque se quedaba sola. Porque mi hermana ya había partido y yo también, y se quedó solita. Claro, con el resto de la familia, pero quiero decir, siempre estábamos las tres. Pero ella siempre nos dijo «Váyanse, porque aquí no pasa nada». Ella siempre nos dijo «Váyanse a buscar un mejor futuro, un mejor trabajo, tienen que ver mejor oportunidades que aquí». Y te estoy hablando de hace mucho tiempo cuando mi hermana se fue también, ha sido ya hace más de 20 años

C: Y yo creo que ahora mismo la situación en Perú está mucho mejor en cuestiones de estudios y trabajos, pero antes no, yo creo que estabas en una línea y nunca salías de allí, ¿sabes? A menos que vivas en Lima y tengas una familia muy, muy pudiente y tengas un súper trabajo, ahí está bien. Pero sino no, no salías de tu pueblo, digamos, de tu ciudad. Aunque yo me la pasaba excelente, claro, pero estaba muy joven.

C: Entonces, para mi fue como «Okey».

D: Me voy a dar un chance.

C: Así es, «Me voy, no pasa nada, me voy a explorar y extrañar». Lo más difícil fue dejar a mi mamá, pero bueno como te dije, estaba tan joven que en realidad no lo procesaba tan dramáticamente. Me fui a probar.

D: Sí, lo que dices ahora es como "Je slaat de spijker op z'n kop." Sí, porque ahora ya estando más vieja, vas analizando todos los riesgos y al final no tomas los pasos

C: Exacto, sí. No, si yo llegué a Schiphol sin número de teléfono creo, ni siquiera había pensado en apuntar un teléfono de la gente ésta, totalmente desorganizada. Yo creo que me he encontraron, si no me hubiera quedado a dormir ahí en el Schiphol, pero sí me encontraron porque sabían cuál era mi número de vuelo y me buscaban con una foto así, porque en ese entonces claro, ni iPhone, ni smartpone, ni nada

C: Nee. Nou, het was moeilijk om mijn moeder, mijn mami alleen te laten, omdat ze alleen was. Omdat mijn zus al vertrokken was en ik ook, en ze bleef alleen achter. Natuurlijk, met de rest van de familie, maar ik bedoel, het was altijd ons drieën. Maar ze zei ons altijd "Ga weg, want hier gebeurt niets". Ze zei altijd tegen ons "Ga op zoek naar een betere toekomst, een betere baan, je moet betere kansen zien dan hier". En ik heb het over een lange tijd geleden toen mijn zus ook vertrok, het is meer dan 20 jaar geleden.

C: En ik denk dat de situatie in Peru nu veel beter is wat betreft studies en banen, maar vroeger niet, ik denk dat je op een lijn zat en nooit meer wegging, weet je? Tenzij je in Lima woont en een heel, heel rijke familie hebt en je een geweldige baan hebt, dan is het prima. Maar anders, je hebt je dorp niet verlaten, laten we zeggen, je stad. Hoewel ik een geweldige tijd had, natuurlijk, maar ik was erg jong.

C: Dus, voor mij was het als "OK".

D: Ik ga mezelf een kans geven.

C: Dat klopt, "Ik ga, het is OK, ik ga het verkennen en missen". Het moeilijkste was mijn moeder verlaten, maar zoals ik al zei, ik was zo jong dat ik het niet als zo dramatisch verwerkt heb. Ik ging het uitproberen.

D: Ja, wat je nu zegt is zoiets als "Je slaat de spijker op z'n kop." Ja, want nu je ouder bent, analyseer je alle risico's en uiteindelijk neem je de stappen niet.

C: Precies, ja, nee, ik kwam op Schiphol aan zonder telefoonnummer geloof ik, ik had er niet eens aan gedacht om een telefoonnummer op te schrijven voor deze mensen, totaal ongeorganiseerd. Ik denk dat ze me gevonden hebben, anders had ik daar op Schiphol geslapen, maar ze hebben me gevonden omdat ze wisten wat mijn vluchtnummer was en ze zochten me met zo'n foto, want toen was er natuurlijk nog geen iPhone, geen smartpone, geen....

D: Me hace falta ese tiempo.

C: Sí, ¿verdad? Ay, de verdad, muchos prikkels. Muchísimo, muchísimo. Y mira que estás tú en las redes sociales y yo también, pero yo siempre les digo a las amigas que también están casi en lo mismo, tiene que haber un momento en que digas «Teléfono, adios», porque si no te vuelves loca

D: Modo avión.

C: Exacto, sí. Échale llave, [inaudible], ya. Si no estás ahí, dándole, dándole, dándole.

D: ¿Cuál es tu cosa favorita de Perú? Y no tiene que ser una cosa material o tangible, puede ser una cosa de la cultura también o algo que te haga feliz, de la historia o no sé.

C: Sí. Pues, yo creo que las calles, los callecitas, los paisajes. Es tan distinto, no sé, el olor, es otra cosa, es otra experiencia.

D: Cuando sales del avión y de repente se te pega en la cara el olor, pero es verdad.

C: El olor a Perú. No sé, es que puedo soñar con el, ¿sabes? Cuando un olor te trae recuerdos y sí, eso. Porque bueno, puedo decirte, claro, mi familia pero eso es algo... Pueden venir aquí también y también soy feliz con ellos. Pero de Perú es yo creo que caminar por las calles del Perú, es impresionante, es otra cosa, es tan distinto, acá jamás habrán calles así.

D: Ay, me llevas soñando contigo. Que bonito. Ay sí, ya me dieron las ganas. ¿Qué es lo que más te frustra de la cultura acá en Holanda?

C: Lo que más me frustra es cuando la gente te dice algo, pues eso, no hay mascarillas, no hay caretas, no tienen sentimiento, son kei hard, ¿sabes? Que te hacen doler.

D: Ik mis die tijd.

C: Ja, toch? Oh echt, veel prikkels. Heel veel prikkels. En kijk, jij zit op sociale media en ik ook, maar ik zeg altijd tegen mijn vrienden die ook in bijna hetzelfde zitten, er moet een moment komen waarop je zegt "Telefoon, tot ziens", want anders word je gek.

D: Vliegtuigmodus.

C: Precies, ja. Vergrendelen, [onhoorbaar], nu. Anders ga je maar door, door, door.

D: Wat is je favoriete ding in Peru? En het hoeft niet iets materieels of tastbaars te zijn, het kan ook iets uit de cultuur zijn, of iets dat je gelukkig maakt, uit de geschiedenis of weet ik veel.

C: Ja, nou, ik denk de straten, de kleine straatjes, de landschappen. Het is zo anders, ik weet het niet, de geur, het is iets anders, het is een andere ervaring.

D: Als je uit het vliegtuig stapt en plotseling de geur je in het gezicht slaat, maar dat is waar.

C: De geur van Peru. Ik weet het niet, ik kan erover dromen, weet je, als een geur herinneringen terugbrengt en ja, dat. Want ik kan je wel mijn familie vertellen, maar dat is iets... Zij kunnen hier ook komen en ik ben ook blij met hen. Maar in Peru door de straten lopen vind ik indrukwekkend, het is iets anders, het is zo anders, hier zullen er nooit zulke straten zijn.

D: Oh, je neemt me dromend met je mee. Wat mooi. Wat frustrereert je het meest aan de cultuur hier in Nederland?

C: Wat mij het meest frustrereert is als mensen iets tegen je zeggen, nou, er zijn geen maskers, ze hebben geen gevoel, ze zijn kei hard, weet je, ze maken je gek.

D: Porque también vive aquí ese iedereen mag zijn mening hebben, pero eso no significa que puedes ser un insensible, ¿no? O sea, puedes decírselo a la gente pero con empatía. Te entiendo.

C: Claro, sí. Y a veces quizá, algunas veces lo he pensado, quizá es por el idioma, porque al holandés no se le escucha lo mismo cuando habla en holandés que en inglés. Entonces, en inglés suenan un poco distinto, como que les falta mucho el tacto en qué palabras usar. Y seguro, como yo digo cosas en español que suenan más bonito que cuando las dije en holandés, en holandés suena como cualquier cosa. Probablemente, claro. Entonces sí lo pensé, pero no, porque en holandés también son los mismos testarudos, también son muy, muy duros. Y hay gente que tiene la piel muy fina, y uno se hace de piel dura, de piel gruesa con el tiempo y yo creo que la misma cultura es así, pero el que tiene la piel muy fina puede hasta llorar de la tristeza.

C: Sí, son muy duros.

D: Sí, a veces nos cuesta creo imaginar los sentimientos o considerar los sentimientos de la otra persona, y es porque no crecimos en una cultura colectiva, o sea todo era cada uno por su cuenta. Y no creo que no funcione también, o sea a veces sí, pero...

C: Claro, no. Son muy realistas, eso sí, y quizás sea la forma más práctica de ver las cosas en el mundo. Pero claro, no sé, una quizá está más acostumbrada a un poquito más de empatía.

D: Sí, «more love».

C: Sí o que vengan y te digan sí, cariño, yo te entiendo, pero... ¿No?, que vayan primero así como con mucho cariño, con mucha suavidad y que luego te digan las cosas

D: Eso me hace falta aquí también, como en Latinoamérica, todo el mundo te dice «Ay, cariño, cielo, mija». Y aquí eso no pasa.

D: Want dat iedereen zijn mening mag hebben, leeft hier ook, maar dat betekent toch niet dat je ongevoelig moet zijn? Ik bedoel, je kunt het mensen vertellen, maar met empathie. Ik begrijp je.

C: Zeker, ja, en soms misschien, soms heb ik er wel eens over nagedacht, misschien komt het door de taal, want Nederlanders klinken niet hetzelfde als ze in het Nederlands spreken als in het Engels. In het Engels klinken ze dus een beetje anders, alsof ze niet goed weten welke woorden ze moeten gebruiken. En zeker, zoals ik dingen in het Spaans zeg die mooier klinken dan wanneer ik ze in het Nederlands zeg, in het Nederlands klinkt het als van alles. Waarschijnlijk, natuurlijk. Dus ik heb er wel aan gedacht, maar nee, want in het Nederlands zijn ze ook zo koppig, ze zijn ook heel, heel taai. En er zijn mensen die een dunne huid hebben, en die wordt dikker, dikker met de tijd en ik denk dat de cultuur zelf ook zo is, maar degene die een heel dunne huid heeft kan zelfs huilen van verdriet.

C: Ja, ze zijn erg taai.

D: Ja, soms is het moeilijk voor ons om ons de gevoelens van de ander voor te stellen of er rekening mee te houden, en dat komt omdat wij niet zijn opgegroeid in een collectieve cultuur, dus was het ieder voor zich. En ik denk niet dat het niet zo goed werkt, ik bedoel soms wel, maar...

C: Natuurlijk, nee. Ze zijn erg realistisch, ja, en misschien is dat wel de meest praktische manier om dingen in de wereld te zien. Maar natuurlijk, ik weet het niet, misschien zijn sommige mensen gewend aan een beetje meer empathie.

D: Ja, "meer liefde".

C: Ja, of dat ze komen en zeggen ja, schat, ik begrijp je, maar.... Nee, dat ze eerst zo gaan met veel genegenheid, met veel zachtheid en dan vertellen ze je dingen.

D: Dat mis ik hier ook, zoals in Latijns-Amerika, iedereen zegt "Ay, cielo, cariño, mija". En dat gebeurt hier niet.

C: Vertel, así comienzan ¿no? Bueno, eso a veces me frustra a mí. Mi marido también es bien, ¿cómo se dice?, bien streng al decir las cosas. Y no, que hay un problema, pues lo resuelves nou, los het op, ¿sabes? Entonces y yo me siento como «Pero soy de Perú».

D: «Y no lo entiendo y quiero que me ayudes»

C: Exacto, exacto. «Y soy mujer y tú eres el hombre, arréglalo», y él «No».

D: Alles voorkauwen.

C: Exacto, sí. «Tú lo has creado, tú lo arreglas». Entonces, esas cosas son las que yo digo «No, me tengo que hacer más dura». Claro, con el tiempo ya uno se ha acostumbrado, pero hay veces que sí me sigue chocando. Y no solamente de él, claro, también en general.

D: Creo que con el tiempo el choque se hace más pequeño, pero no es que termina.

C: No, exacto. Sí.

D: Y el idioma holandés, ¿te costó aprenderlo?

C: Claro, mucho, mucho, sí al comienzo. Yo creo que esa es la pregunta diaria que siempre me hacen cómo, cuándo y cómo, es que la verdad del proceso uno se olvida. Como te digo, el primer año que fui a clases cuando estaba de «au pair», aprendí cosas básicas. Yo creo que empecé a aprender cuando ya empecé a trabajar con personas holandesas y escuchaba muchísimo holandés, pero yo hablaba inglés con todos. Al segundo año, al tercer año que ya estuve viviendo con mi novio, con mi enamorado, él me dijo «Oye, ya.»

C: «A ver, ahora ya sabes un poquito, ahora vamos a cambiar. Desde mañana hablamos holandés». Y así fue, de verdad, como aprendí a zweet en tranen, como dicen, bloed, zweet en tranen.

D: Bloed, zweet, en tranen, ja.

C: Vertel, dat is hoe ze beginnen, toch? Nou, dat frustrert me soms. Mijn man is ook erg, hoe zeg je dat, erg streng als hij dingen zegt. En nee, er is een probleem, nou los je het op, weet je? Dus ik voel me als "Maar ik kom uit Peru".

D: "En ik begrijp het niet en ik wil dat je me helpt"

C: Precies, precies. "En ik ben een vrouw en jij bent de man, regel het", en hij "Nee".

D: Alles voorkauwen.

C: Precies, ja. "Jij hebt het gecreëerd, jij regelt het". Dus, dat zijn de dingen waarvan ik zeg "Nee, ik moet harder worden". Natuurlijk, met de tijd wen je er aan, maar er zijn momenten dat het me nog steeds schokt. En niet alleen van hem, natuurlijk, maar ook in het algemeen.

D: Ik denk dat met de tijd de schok kleiner wordt, maar het houdt niet op.

C: Nee, precies. Ja.

D: En de Nederlandse taal, vond je die moeilijk te leren?

C: Zeker, heel, heel erg, ja in het begin. Ik denk dat dat de dagelijkse vraag is die mij altijd gesteld wordt: hoe, wanneer, de waarheid is dat men het proces vergeet. Zoals ik al zei, het eerste jaar dat ik als au pair naar school ging, leerde ik de basis. Ik denk dat ik begon te leren toen ik met Nederlanders begon te werken en ik veel Nederlands hoorde, maar ik sprak met iedereen Engels. In het tweede jaar, in het derde jaar dat ik samenwoonde met mijn vriend, met mijn lief, zei hij tegen me "Hé, nou".

C: "Laten we eens kijken, nu weet je het een beetje, nu gaan we veranderen. Vanaf morgen spreken we Nederlands". En dat is echt hoe ik heb geleerd met zweet en tranen, zoals ze zeggen, bloed, zweet en tranen.

D: Bloed, zweet, en tranen, ja.

C: Bloed, zweet, en tranen. Sí y ya fui a clases, o sea cuando ya me sentía un poco más de «Okey, ya entiendo esto y entiendo el otro», fui a clases. Creo que fui, me duró creo como seis meses en el volksuniversiteit, que son un instituto de idiomas, pero solamente era una noche a la semana, no me parecía muy intensivo. Tienes que hacer mucho de tu parte en la casa y yo no lo hacía porque no tenía tiempo, porque ya trabajaba y me daba mucha pereza.

C: Entonces, dije «No, a ver, suficiente con las clasesitas», porque las clases también me parecían super aburridas. Es que tienen que ser de una forma más dinámica, creo yo. Yo he estudiado inglés en Perú y aprendí el inglés en un año, todos los días, todos los días, todos los días, dos horas, salía del trabajo, me iba al instituto. Nosotros no aprendemos inglés en el colegio como lo hacen los niños aquí, yo lo aprendí cuando tenía 18 años. Y yo me esperaba esa intensidad aquí con el holandés, pero solamente una noche, saliendo del trabajo cansado, irte ahí a escuchar a una mujer que no puede ni hablar español, ay no dije.

D: No. Y siempre resulta eso con mis clientes también, que la motivación es lo que más cuenta en cuanto al aprendizaje del idioma. ¿Y las clases de holandés las tomabas porque querías o porque tenías por tu trabajo?

C: No, porque quería, quería aprender más, sí, absolutamente. Pero como te digo, quizá sí aprendí un poco, pero no seguí el curso porque no me motivaban mucho las clases. Pero seguro me entró algo porque aprendí, le fui dando y dando más, dando más, me compré diccionarios, en casa buscaba siempre la palabra y buscaba recetas para cocinar en holandés. Entonces, buscaba las palabras en el diccionario y las escribía.

D: Ay, que buena idea.

C: Bloed, zweet, en tranen. Ja, en ik ging naar lessen, dat wil zeggen, toen ik een beetje meer het gevoel had van "OK, ik begrijp dit en ik begrijp dat", ging ik naar lessen. Ik denk dat ik, ik denk dat het ongeveer zes maanden duurde aan de volksuniversiteit, dat is een taleninstituut, maar het was maar één avond per week, het leek me niet erg intensief. Je moet veel van je deel thuis doen en ik heb het niet gedaan omdat ik geen tijd had, omdat ik al werkte en te lui was.

C: Dus, ik zei "Nee, laat maar, genoeg met die kleine klasjes", want de klasjes leken me ook super saai. Ze moeten dynamischer zijn, denk ik. Ik heb Engels gestudeerd in Peru en ik heb Engels geleerd in één jaar, elke dag, elke dag, elke dag, twee uur, ik ging weg van mijn werk, ik ging naar school. Wij leren geen Engels op school zoals kinderen hier. Ik leerde het toen ik 18 was. En ik verwachtte die intensiteit hier bij de Nederlanders, maar gewoon op een avond, moe van het werk vertrekken, daar gaan luisteren naar een vrouw die niet eens Spaans kan spreken, echt niet, zei ik.

D: Nee. En dat is ook wat er altijd gebeurt met mijn klanten, dat motivatie het belangrijkste is als het gaat om het leren van de taal. En heb je de Nederlandse lessen gevolgd omdat je dat wilde of omdat je dat moest vanwege je werk?

C: Nee, want ik wilde, ik wilde meer leren, ja, absoluut. Maar zoals ik al zei, misschien heb ik wel wat geleerd, maar ik heb de cursus niet gevolgd omdat ik niet erg gemotiveerd was door de lessen. Maar ik kreeg zeker iets omdat ik leerde, ik bleef doorgaan, meer, meer, ik kocht woordenboeken, thuis zocht ik altijd het woord op en ik zocht recepten op om in het Nederlands te koken. Toen zocht ik de woorden op in het woordenboek en schreef ze op.

D: Oh, wat een goed idee.

C: Y miraba mucha televisión, porque mi esposo como el hombre de la casa es dueño de la tele. Entonces, él me hacía ver De Wereld Draait Door, Robinson, Slechte Tijden Goede Tijden, no eso no, pero sí lo escuchaba, All You Need Is Love. Pero de verdad, las noticias, yo todo lo escuchaba por él. Él me decía «No, hay que ver televisión» y él ponía su televisión. Como yo no tenía televisión aquí peruana, pues me tocaba. Entonces escuchaba, miraba, a veces ponía los subtítulos porque hay una forma de poner en los televisores de antes, los modernos ya no se puede, les ponía subtítulos y así miraba

C: Y así con el tiempo, te diré en un año, dos años, mi vocabulario se fue afianzando muchísimo más. Y cuando me cambié de trabajo también decidí empezar a hablar holandés, en ese nuevo trabajo uno de los requisitos era hablar holandés. Entonces, yo fui y les dije con mi holandés así muy malo, les dije «Sí, sí hablo holandés».

C: Al final no les entendía mucho, pero yo me hacía la que les entendía. Sí, muchísima risa. Pero estábamos en una reunión y yo, la verdad, entendía la mitad de lo que decían, y me iba y lo buscaba todo en Google. Hasta que uno de ellos se dio cuenta y me dijo "Je hebt helemaal niets begrepen hè in de meeting?" «No» le dije, se mató de la risa y me dijo «No te preocupes, yo te voy a ayudar». Y así duré en el trabajo este como cinco años y aprendí de nuevo, aprendí porque les dije a todos «No hablo muy bien inglés y holandés.

C: Y no me preguntes cosas difíciles, por favor». Y así en casa también y bueno ya al cuarto año, creo, ya estaba hablando, cuarto, cinco año.

D: Impresionante. Y ahora todos los días hablas holandés, ¿verdad?

C: Ahora hablo holandés, sí, ya lo hablo. Hay cosas que no puedo decirlas porque no me sale, o sea.

C: En ik keek veel TV, omdat mijn man als de man des huizes de TV bezit. Dus liet hij me kijken naar De Wereld Draait Door, Robinson, Slechte Tijden Goede Tijden, nee niet dat, maar ik luisterde naar hem, All You Need Is Love. Maar echt, het nieuws, ik luisterde naar alles voor hem. Hij zei dan tegen me "Nee, je moet televisie kijken" en hij zette zijn televisie aan. Aangezien ik hier geen Peruaanse televisie had, was het mijn beurt. Dus ik luisterde, ik keek, soms zette ik ondertitels op, want er is een manier om ondertitels op de oude televisietoestellen te zetten, je kunt dat niet meer op moderne toestellen doen, ik zette er ondertitels op en dat is hoe ik keek.

C: En na verloop van tijd, ik zal je vertellen, in een jaar, twee jaar, werd mijn woordenschat veel sterker. En toen ik van baan veranderde besloot ik ook Nederlands te gaan spreken, in die nieuwe baan was een van de vereisten om Nederlands te spreken. Dus ik ging erheen en zei met mijn zeer slechte Nederlands: "Ja, ik spreek Nederlands".

C: Uiteindelijk begreep ik er niet veel van, maar ik deed alsof ik ze begreep. Ja, veel gelachen. Maar we zaten in een vergadering en ik begreep de helft niet van wat ze zeiden, en ik ging alles googlen. Tot een van hen het doorhad en tegen mij zei "Je hebt helemaal niets begrepen hè in de vergadering?" "Nee" zei ik, hij lachte zich dood en zei "Maak je geen zorgen, ik help je wel". En zo hield ik het ongeveer vijf jaar vol in die baan en leerde ik opnieuw, want ik zei tegen iedereen "ik spreek niet zo goed Engels en Nederlands".

C: En stel me geen moeilijke vragen, alsjeblieft". En zo ook thuis en wel tegen het vierde jaar, denk ik, sprak ik het al na het vierde, vijf jaar.

D: Indrukwekkend. En nu spreek je elke dag Nederlands, toch?

C: Nu spreek ik Nederlands, ja, ik spreek het. Er zijn dingen die ik niet kan zeggen omdat het er niet uit komt, ik bedoel.

D: Igual yo en español, lo entiendo.

C: Hay días que te bloqueas totalmente, que yo me escucho hablar y digo «¿Qué dirá la gente?». Y yo creo que el objetivo y la «key» de aprender es que te olvides de la vergüenza, y que sea sin vergüenza de lo feo que te puedes escuchar, el acento no lo puedes perder.

Bueno, pues yo trato de pronunciar bien, el uitspraak con las palabras y eso, pero el acento no lo puedo perder.

D: Y a mí me encanta. Yo siempre creo que es bonito porque se escucha que es alguien que, sí, que se atreve por hablar un idioma que no es propia.

C: Claro, sí.

D: Entonces sí, a mí me gusta siempre. Y del español en Perú ¿hay algún dicho o una expresión que es típico para Perú, cosas que se dicen allá?

C: Bueno, mucha jerga, hay mucha jerga, mucho «slang», que es muy distinto al español de España, digamos.

D: ¿Tienes algún ejemplo?

C: Qué difícil. Justo quería hacer un vídeo acerca de eso porque es que es muy chistoso. Hay uno que se me viene a la mente que es aguanta tu carro.

D: Aguanta tu carro.

C: Aguanta tu carro, chochera, significa wacht even, ho, wacht even, aguanta tu carro. Eso significa literalmente es wait with your car, aguanta tu carro, porque carro es coche en el español latinoamericano.

D: Aguanta tu coche.

C: Aguanta tu coche, aguanta tu carro.

D: Wacht even met je auto.

D: Ik heb hetzelfde in het Spaans, ik begrijp het.

C: Er zijn dagen dat je totaal geblokkeerd raakt, dat ik mezelf hoor spreken en zeg: "Wat zullen de mensen zeggen? En ik denk dat het doel en de "sleutel" van het leren is dat je de schaamte vergeet, en dat het zonder schaamte is hoe lelijk je kunt klinken, je kunt het accent niet kwijtraken. Nou, ik probeer het goed uit te spreken, de uitspraak bij de woorden en zo, maar ik kan het accent niet kwijtraken.

D: En ik hou ervan. Ik vind het altijd leuk omdat je hoort dat het iemand is die, ja, die een taal durft te spreken die niet de zijne is.

C: Natuurlijk, ja.

D: Dus ja, ik vind het altijd leuk. En in het Peruaans Spaans, is er een gezegde of een uitdrukking die typisch is voor Peru, dingen die daar gezegd worden?

C: Nou, er is veel jargon, veel "slang", dat heel anders is dan het Spaans in Spanje, laten we zeggen.

D: Heb je voorbeelden?

C: Dat is moeilijk, ik wilde daar net een video over maken omdat het erg grappig is. Er is er een die me te binnen schiet en dat is aguanta tu carro.

D: Hou je auto vast.

C: Aguanta tu carro, chochera, het betekent wacht even, ho, wacht even, aguanta tu carro. Dat betekent letterlijk: wacht met je auto, aguanta tu carro, want carro is auto in Latijns-Amerikaans Spaans.

D: Aguanta tu coche.

C: Aguanta tu coche, aguanta tu carro.

D: Wacht even met je auto.

C: Hold your horses, eso es. Y hay muchas, somos muy lisurientos. Bueno, por ejemplo, el otro día un amigo me estuvo preguntando cuál es la diferencia entre el español de España y el español latinoamericano. Yo le dije bueno, por ejemplo el coño, nosotros no usamos coño, lo escuchamos y lo conocemos por España, pero nosotros somos de, y disculpa si no le pones el bip

D: No, todo bien. Yo siempre le digo a la gente «Quiero que escuchen español real».

C: Nosotros somos de puta madre, carajo, la puta madre. Mi esposo me mira como. Yo soy muy, muy, muy lisurienta y mi esposo siempre me anda corrigiendo que no, porque mi hija lo aprende todo.

D: Así son los hijos, sí, los niños. Y entonces ¿qué cosas dicen en Perú?, comparado con lo que acabamos de decir en España.

C: Pues, a ver qué cosa puede ser. En lugar de decir, por ejemplo, qué vergüenza decimos que roche, que vergüenza, que palta

D: Palta.

C: Que palta, palta es el «avocado». Sabe Dios por qué se dice así en español. Hay muchas, muchas cosas raras.

D: Esas son las cosas que a mí me encantan, es el detalle. Y pues sí, porque el español latino tampoco se puede definir así como es un solo idioma, con lo que diferimos del español de España. Cada país tiene sus cositas y a mí me encanta.

C: Sí, definitivamente sí.

D: Ahora está en nuestro país el señor Sinterklaas. ¿Tienen en Perú alguna fiesta para los niños así igual?

C: No.

D: ¿Ninguno?

C: Hold your horses, dat is het. En dat zijn er veel, we zijn erg grof. Zo vroeg een vriend me onlangs wat het verschil is tussen Spaans in Spanje en Latijns-Amerikaans Spaans. Ik zei hem goed, bijvoorbeeld de coño, wij gebruiken geen coño, we horen het en we kennen het uit Spanje, maar wij zijn van, en excuseer me als je de piep er niet in doet.

D: Nee, oké. Ik zeg altijd tegen mensen "Ik wil dat je echt Spaans hoort".

C: We zijn de puta madre, carajo, la puta madre. Mijn man kijkt me aan alsof. Ik ben heel, heel, heel grof en mijn man corrigeert me altijd, want mijn dochter leert alles.

D: Zo zijn kinderen, ja, kinderen. Dus wat zeggen ze in Peru, vergeleken met wat we net in Spanje hebben gezegd?

C: Nou, laten we eens kijken wat het zou kunnen zijn. In plaats van te zeggen, bijvoorbeeld, wat een schande, zeggen we wat een schande, wat een schande, wat een avocado.

D: Avocado.

C: Qué palta, palta is "avocado". God weet waarom het zo gezegd wordt in het Spaans. Er zijn veel, heel veel vreemde dingen.

D: Dat zijn de dingen waar ik van hou, dat is het detail. En ja, want Latijns-Spaans kan ook niet als één taal worden gedefinieerd, en daarom verschillen wij van het Spaans in Spanje. Elk land heeft z'n eigen dingetjes en daar hou ik van.

C: Ja, absoluut ja.

D: Meneer Sinterklaas is nu in ons land, hebben jullie ook zo'n feest voor kinderen in Peru?

C: Nee.

D: Geen een?

C: No, solamente el Papa Noel de Navidad, sí.

D: Ahí sí se celebra.

C: Sí, definitivamente, como en todo el mundo, creo. Pero no tenemos ningún de los Reyes Magos, por ejemplo, también hay ¿no?, o San Maarten o Sinterklaas, esas no. De verdad espero no equivocarme porque luego me dicen «Que te has olvidado».

D: Pero yo no crecí aquí, yo solo con Sinterklaas, porque igual luego tres semanas después no iba a venir también el Papa Noel. Entonces, mis papas, pero creo que también hay familias que creo que es distinto para cada familia.

C: Seguro.

D: Yo me crié con el Sinterklaas.

C: Con el Sinterklaas, okey.

D: ¿Qué piensas del Sinterklaas? Sé que es un tema bien controversial, pero no te sientas como tengas que frenar algo.

C: No. Bueno, a mí me parece una fiesta muy bonita para los niños. Se les ve toda la fantasía y empiezan desde mediados de noviembre con que viene el Sinterklaas, y esto y lo otro. Al comienzo me pareció extrañísimo, claro, porque yo dije «Bueno, ¿y quién es ese señor? Que parece Papá Noel, pero no es Papá Noel, pero es Sinterklaas y es San Nicolás, pero tiene el mismo atuendo, casi el mismo». Y cuando puse las historias de esto en mi Instagram, escuché muchos holandeses, me dijeron muchos que el Sinterklaas fue primero, ¿es correcto?

C: Que el Sinterklaas es primero y que el Santa Claus, la idea de Santa Claus se creó del Sinterklaas.

D: Ah, sí. Creo que se me viene algo a la mente como, lo que he escuchado yo es que salió el Santa Claus, el Papá Noel por el Coca-Cola

C: Nee, alleen de kerstman, ja.

D: Dat wordt er gevierd.

C: Ja, zeker, net als overal elders in de wereld, denk ik. Maar wij hebben bijvoorbeeld niet de Drie Wijzen, of Sint Maarten of Sinterklaas, die niet. Ik hoop echt dat ik het niet mis heb want dan zeggen ze me "Je bent het vergeten".

D: Maar ik ben hier niet opgegroeid, ik ben alleen met Sinterklaas opgegroeid, want de Kerstman komt drie weken later niet ook nog. Dus, mijn ouders, maar ik denk dat er ook families zijn waarvan, ik denk dat het voor elke familie anders is.

C: Tuurlijk.

D: Ik ben opgegroeid met Sinterklaas.

C: Met Sinterklaas, oké.

D: Wat vind jij van Sinterklaas? Ik weet dat het een controversieel onderwerp is, maar heb niet het gevoel dat je iets moet remmen.

C: Nee. Nou, ik denk dat het een heel leuk feest voor kinderen is. Ze zien alle fantasie en ze beginnen half november met Sinterklaas en dit en dat. In het begin vond ik het natuurlijk heel vreemd, want ik zei: "Nou, wie is die man? Hij lijkt op de kerstman, maar hij is niet de kerstman, maar hij is Sinterklaas en hij is Sinterklaas, maar hij heeft dezelfde outfit, bijna dezelfde". En toen ik de verhalen hiervan op mijn Instagram plaatste, hoorde ik van veel Nederlanders, kreeg ik van velen te horen dat de Sinterklaas eerst kwam, klopt dat?

C: Dat Sinterklaas eerst komt en dat de Kerstman, het idee van de Kerstman is ontstaan uit Sinterklaas.

D: Ah, ja. Ik denk dat er iets in me opkomt zoals, wat ik heb gehoord is dat de kerstman, de kerstman uit Coca-Cola kwam.

C: Claro, sí, eso escuché.

D: Por sus videos, la publicidad que tenían, y que eso fue inspirado en el Sinterklaas pero yo no sé si es verdad. Y yo tampoco sé si es verdad que el Papa Noel fue un invento del Coca-Cola, o sea ni idea. Son cosas que he escuchado, pero no sé si son verdad.

C: No, exacto. Hay muchas versiones, así que en realidad no sé lo que será. Pero bueno, me parece una fiesta bonita, una tradición muy especial que en realidad solamente hay aquí. Y nada, yo voy con ello, especialmente porque tengo mi hija. Así que me parece importante que todas las mamás que venimos de otro sitio nos integremos de esta manera en la cultura, especialmente por nuestros niños, que tienen toda la fantasía. Yo sé que hay muchos expats y mamás que dicen «¿Qué es eso? No». Y me da pena por los niños, porque luego van a ir al colegio y los demás van a hablar acerca de eso y ellos no lo van a saber.

C: Y hay niños también que son criados con la verdad, que les dicen que no existe.

D: Sí, bastante. Y hay también niños que se crían con la idea de que sí es una mentira, pero los papás dejan a los niños escoger que si lo creen o no. Yo también, para mi era un dilema, o sea yo no le quiero mentir a mi hija, pero veo que los niños hasta la edad de siete creo que viven en un mundo de fantasía, y es súper bonito y es real para ellos. Entonces, yo también quiero que lo disfrute, entonces al final sí, yo celebro el Sinterklaas. Y también en Latinoamérica tienen el ratoncito Pérez ¿no?

D: Y nosotros tenemos la tandenfee.

C: Sí, cierto, cierto.

D: Entonces, mi hija, como los demás niños de su clase le cuentan sobre de tandenfee, entonces al final me sentía obligada yo también de hacerlo, porque estaba super decepcionada.

C: Juist, ja, ja, dat heb ik gehoord.

D: Vanwege hun video's, de publiciteit die ze hadden, en dat het geïnspireerd was door Sinterklaas, maar ik weet niet of dat waar is. En ik weet ook niet of het waar is dat de kerstman is uitgevonden door Coca-Cola, dus ik heb geen idee. Dit zijn dingen die ik heb gehoord, maar ik weet niet of ze waar zijn.

C: Nee, precies. Er zijn veel versies, dus ik weet niet echt wat het is. Maar goed, ik vind het een prachtig feest, een heel bijzondere traditie die eigenlijk alleen hier bestaat. En niets, ik ga mee, vooral omdat ik mijn dochter heb. Ik denk dus dat het voor ons allen, moeders die van elders komen, belangrijk is om op deze manier in de cultuur te integreren, vooral voor onze kinderen, die alle verbeelding hebben. Ik weet dat er veel expats en moeders zijn die zeggen "Wat is dat? Nee". En ik heb medelijden met de kinderen, want dan gaan ze naar school en anderen zullen erover praten en zij zullen het niet weten.

C: En er zijn ook kinderen die opgevoed worden met de waarheid, die te horen krijgen dat die niet bestaat.

D: Ja, heel veel. En er zijn ook kinderen die worden opgevoed met het idee dat het een leugen is, maar de ouders laten de kinderen kiezen of ze het geloven of niet. Voor mij was het ook een dilemma, ik bedoel ik wil niet liegen tegen mijn dochter, maar ik zie dat kinderen tot zeven jaar denk ik in een fantasiewereld leven, en het is superleuk en het is echt voor hen. Dus ik wil ook dat ze ervan genieten, dus uiteindelijk, ja, vier ik Sinterklaas. En ook in Latijns Amerika hebben ze de Ratoncito Pérez, nietwaar?

D: En wij hebben de tandenfee.

C: Ja, juist, juist.

D: Dus, mijn dochter, net als de andere kinderen in haar klas, vertellen ze haar over de tandenfee, dus uiteindelijk voelde ik me verplicht om het ook te doen, want ik was erg teleurgesteld.

D: Entonces, yo le expliqué que también existe un ratoncito y que tal vez un día venga el ratoncito, pero tampoco sé como qué historia, qué cuento tiene ese ratón. Es difícil aplicar algo fuera de la cultura.

C: Sí, es cierto. No, yo aquí como buena extranjera seguí todas las tradiciones tal y como son acá. Yo nunca le he obligado a Alba, mi hija, a creer cosas de Perú o tradiciones de Perú aquí en casa, ¿no? O sea, ella sabe la cultura peruana y cosas que sí creen allá, y esto y lo otro. Pero ella es holandesa, así que no le puedo quitar las tradiciones de aquí, por más raro que a mí al comienzo me haya parecido el Sinterklaas y toda la historia, pues yo también lo celebro.

C: No, no tengo ningún problema. Hay tantas cosas, en Estados Unidos también tienes «Saint Patrick», ¿verdad? Y como te digo, los tres Reyes Magos en España. Yo tengo una amiga española, los dos son españoles y en su casa celebran los tres Reyes Magos, porque ellos son de España, los dos y los niños también, están aquí, pero no pierden su tradición. Pero bueno, y yo los entiendo porque son toda la familia y los holandeses, sus vecinos, no entienden lo que están haciendo. Pero aquí también los conocen, ¿no?

C: Drie Koningen.

D: Antes mejor que ahora, creo, pero yo no sé como antes. Yo de niña iba a la iglesia, entonces nos contaban todo eso, clases de religión. Pero honestamente yo no sé si hoy en día eso se enseña todavía, tal vez en las escuelas cristianas.

C: Creo, me parece que en el sur, claro. Por lo mismo la gente que va al...

D: Yo soy del sur.

C: ¿Ah, sí? Ah, mira.

D: Sí. ¿Y tu hija ha ido a Perú?

D: Dus legde ik haar uit dat er ook een muisje is en dat het muisje misschien op een dag zal komen, maar ik weet niet wat voor verhaal, wat voor verhaal het muisje heeft. Het is moeilijk om iets buiten de cultuur toe te passen.

C: Ja, dat is waar. Nee, hier als een goede buitenlander volgde ik alle tradities zoals ze hier zijn. Ik heb Alba, mijn dochter, nooit gedwongen om Peruaanse dingen of Peruaanse tradities hier thuis te geloven, of wel? Ik bedoel, ze kent de Peruaanse cultuur en dingen die ze daar geloven, en dit en dat. Maar zij is Nederlandse, dus ik kan de tradities van hier niet wegnemen, hoe vreemd Sinterklaas en al die geschiedenis mij in het begin ook leken, want ik vier het ook.

C: Nee, ik heb geen probleem. Er zijn zoveel dingen. In de Verenigde Staten heb je ook Saint Patrick's Day, nietwaar? En zoals ik al zei, de drie koningen in Spanje. Ik heb een Spaanse vriendin, zij zijn beiden Spanjaarden en bij hen thuis vierden ze de Drie Wijzen, omdat ze uit Spanje komen, zij beiden en de kinderen ook, ze zijn hier, maar ze verliezen hun traditie niet. Maar goed, en ik begrijp ze omdat ze de hele familie zijn en de Nederlanders, hun burens, niet begrijpen wat ze doen. Maar die kennen ze hier ook, nietwaar?

C: Drie Koningen.

D: Vroeger beter dan nu, denk ik, maar ik weet niet hoe vroeger. Toen ik een kind was ging ik naar de kerk, dus vertelden ze ons dat allemaal, godsdienstlessen. Maar eerlijk gezegd weet ik niet of het tegenwoordig nog wordt onderwezen, misschien op christelijke scholen.

C: Ik denk, ik denk in het zuiden, natuurlijk. Dat is waarom mensen die naar de...

D: Ik kom uit het zuiden.

C: Oh, ja? Ah, kijk.

D: Ja, en je dochter is in Peru geweest?

C: Sí, muchas veces.

D: ¿Qué le pareció?

C: Muy bonito, muy bonito. Ha ido ya de grande, o sea lo que le gusta a ella mucho, es sobre todo ver a su primito. Tengo ahí a una de mis hermanas, tiene un pequeñito, entonces su primo juega con él. Y tiene muy presente a mi papá también, a su abuelo, es muy querendona con él. Y sí le encanta, le encanta visitar a la familia, los tíos, las tías. Me la he llevado un par de veces sola conmigo para poder disfrutar de la ciudad de donde yo vengo solo con ella, para que vea a mi papá también y para pasar tiempo con la familia.

C: Porque si vamos los tres, normalmente paso una semana máximo donde en mijn geboorteplaats, y otras dos semanas estamos viajando por todos lados, porque son vacaciones de todos y también queremos conocer otras cosas. Pero sí, a veces cada una vez a dos años voy con ella solo, para que esté con mi papá, sí.

D: ¿Y ella habla español también, entonces?

C: Muy poquito, muy poquito. O sea, ella me responde en español cuando yo se lo pido. Y entiendo, creo, un 80 % de lo que le digo en español y automáticamente ella me responde en holandés. No le entra todavía, hasta que yo le diga «A ver, tienes que responderme en español» y me responde. Es difícil, te diré que cuando yo estaba embarazada de ella y ya ella nació, yo estaba ya súper sumergida en el holandés y a veces creo fue mi error de no haberle hablado español desde bebé 100 %

C: Cambiaba mucho porque ya hablaba holandés en casa con mi esposo, entonces los tres hablamos holandés, y le hablaba ella holandés y luego me acordaba y decía «Ay, no es español». Y siempre le he mezclado, entonces ella le ha dado más atención a su idioma primario y el otro lo ha dejado un poco atrás. Sin embargo, entiendo muchísimo, entiendo más que que mi esposo.

C: Ja, vele malen.

D: Wat dacht ze?

C: Heel mooi, heel mooi. Ze is er geweest toen ze groot was, dus wat ze erg leuk vindt is om haar kleine neefje te zien. Ik heb een van mijn zussen daar, ze heeft een kleine jongen, dus haar neef speelt met hem. En ze heeft ook mijn vader in gedachten, haar grootvader, ze is erg op hem gesteld. En ze houdt ervan, ze houdt ervan de familie te bezoeken, de ooms, de tantes. Ik heb haar een paar keer meegenomen om samen met haar te genieten van de stad waar ik vandaan kom, zodat ze ook mijn vader kan zien en tijd met de familie kan doorbrengen.

C: Want als we met z'n drieën gaan, zit ik meestal maximaal een week op mijn geboorteplaats, en reizen we nog twee weken rond, want het is ieders vakantie en we willen ook andere dingen zien. Maar ja, soms eens in de twee jaar ga ik alleen met haar, zodat ze bij mijn vader kan zijn, ja.

D: En ze spreekt ook Spaans, dan?

C: Heel weinig, heel weinig. Ik bedoel, ze antwoordt me in het Spaans als ik haar dat vraag. En ze begrijpt, denk ik, 80% van wat ik in het Spaans zeg en ze antwoordt me automatisch in het Nederlands. Ze snapt het nog steeds niet, totdat ik haar zeg: "Eens kijken, je moet me in het Spaans antwoorden" en ze me antwoord geeft. Het is moeilijk, ik zal je vertellen dat toen ik zwanger was van haar en zij geboren werd, ik al super ondergedompeld was in het Nederlands en soms denk ik dat het mijn fout was om geen Spaans met haar te hebben gesproken vanaf het moment dat ze een baby was 100%.

C: Het veranderde veel omdat ik thuis al Nederlands sprak met mijn man, dus wij drieën spraken Nederlands, en zij sprak Nederlands tegen hem en dan herinnerde ik het me en zei: "Oh, dat is geen Spaans". En ik heb het altijd door elkaar gehusseld, zodat ze meer aandacht besteedde aan haar hoofdtaal en de andere een beetje achterbleef. Maar ze begrijpt veel, ze begrijpt meer dan mijn man.

D: Ya. Y le va a salir entonces.

C: Sí, tengo que seguirle. Voy a seguir un taller, una chica que es de Alemania y ella trabaja en estrategias para niños bilingües, y me interesa mucho porque quiero que aprenda el español. Definitivamente es importante para los abuelos, sobre todo, para la familia

D: Sí, que interesante suena ese taller, qué bien. ¿Quieres darle algo a tu hija de tu identidad cultural? Porque antes me comentaste que la consideras holandesa, pero es mitad peruana, ¿no?

C: Es cierto, sí, es mitad peruana. Pues, yo quisiera que tanto como yo, quisiera que le guste la comida, la comida para nosotros es importantísimo. Somos muy orgullosos de nuestra comida y sobre todo de los lugares en Perú. Ella no sabe todavía qué es Cusco y que Lima, y aún no sabe apreciar la arquitectura y la historia de los incas, y todas las ruinas y toda la arqueología que se puede encontrar allá, pero cuando sea más grande quiero que aprenda eso.

C: Y la comida, pues ahora mismo yo a ella le cocino peruano. Ella no sabe comer otro arroz, otro pollo, otras cosas le parecen sosas, no se las come, me dice «Mamá, el arroz no sabe como...», le digo «Claro que no, hijita, pues mamá es peruana, chiquita». Sí, ella come rico, sabe comer rico y es porque yo le he enseñado. Cuando vamos a Perú le digo «Mira, esto es como te hago ahí en la casa en Holanda. Cómelo, come carajo»

D: Y la gente que está escuchando este podcast, ¿dónde te pueden seguir?

C: Pues, Instagram y TikTok, pero en TikTok tengo un contenido un poco distinto porque no lo hago muy personal. La audiencia de TikTok es menos, cómo se dice, menos consecuente, menos seria que en Instagram.

D: Ja. En dan komt het wel.

C: Ja, ik moet haar volgen. Ik ga een workshop volgen, een meisje dat uit Duitsland komt en werkt aan strategieën voor tweetalige kinderen, en ik ben erg geïnteresseerd omdat ik wil dat ze Spaans leert. Het is zeker belangrijk voor de grootouders, vooral voor de familie.

D: Ja, wat klinkt die workshop interessant, wat leuk. Wil je iets meegeven aan je dochter vanuit je culturele identiteit? Omdat je me eerder vertelde dat je haar als Nederlandse ziet, maar ze is half Peruaans, toch?

C: Dat klopt, ja, ze is half Peruviaans. Nou, ik zou graag willen dat ze net zoveel van eten houdt als ik, ik zou graag willen dat ze van eten houdt, eten is erg belangrijk voor ons. We zijn erg trots op ons eten en vooral op de plaatsen in Peru. Ze weet nog niet wat Cusco is en wat Lima is, en ze weet nog niet hoe ze de architectuur en de geschiedenis van de Inca's, en alle ruïnes en alle archeologie die daar te vinden zijn, moet waarderen, maar als ze ouder is wil ik dat ze dat leert.

C: En het eten, op dit moment kook ik Peruaans voor haar. Ze weet niet hoe ze andere rijst moet eten, andere kip, andere dingen lijken haar flauw, ze eet ze niet, ze zegt tegen me "Mama, rijst smaakt niet naar...", ik zeg haar "Natuurlijk niet, dochter, want mama is Peruviaans, kleine meid". Ja, ze eet goed. Ze weet hoe ze goed moet eten en dat komt omdat ik het haar geleerd heb. Als we naar Peru gaan zeg ik tegen haar "Kijk, zo maak ik het thuis in Nederland. Eet het, fucking eet het".

D: En mensen die naar deze podcast luisteren, waar kunnen ze je volgen?

C: Nou, Instagram en TikTok, maar op TikTok heb ik een beetje andere inhoud omdat ik het niet zo persoonlijk maak. Het publiek op TikTok is minder, hoe zeg je dat, minder consistent, minder serieus dan op Instagram.

C: En Instagram yo respondo mucho a los «DMs», tengo gente que siempre me respondo y gente con la que siempre hablo, conversaciones diarias, ¿sabes? Y eso me gusta más. En TikTok no hay eso, pero definitivamente pueden seguirme en los dos canales.

D: ¿Y tu contenido de qué va?

C: Mi contenido va de la diferencia en la cultura holandesa y la cultura latina. Eso es lo principal. Seguramente verás algunas cosas de mi vida familiar a veces, pero porque tiene que ver con mi esposo que es holandés. Yo lo uso mucho porque él es mi mayor ejemplo, ¿por qué?, porque él es un holandés de verdad. Hay algunos que me dicen que «Ay, no, ¿cómo va a ser así?» Pero él es, Dios mío, es él holandés de hace 20 años, creo. Si él pudiera comiera a las cinco, de verdad, y él me lo ha dicho, porque yo sé que hay otros que comen más tarde y le digo «¿Por qué no eres así?»

C: Por qué no eres un holandés más normal?». No, él es su queso con hagelstag, comer a las cinco y cosas muy, muy tradicionales del holandés, de verdad. Yo creo que su familia es muy tradicional, así son, yo no los puedo cambiar. Entonces, él es mi gran ejemplo para este contenido.

D: Me encanta. Tienes un sentido de humor súper grande y me encanta más porque también entre comillas, usas tu esposo para ese contenido porque es súper gracioso. Suegros, toda la familia está contigo.

C: Mi suegra me apoya. Mi suegro no le gusta mucho porque él es así chagrijnig, igualito a sus hijos. Un holandizado porque mi suegro es también mitad indonesio, indo. Pero más holandés que nadie, o sea nacido acá, claro, pero de papás indos.

D: Y lo hablas todo, o sea la comida, cómo se comportan los niños latinos comparado con los niños holandeses, salir, o sea «dating».

C: Op Instagram antwoord ik veel op DM's, ik heb mensen die altijd op mij reageren en mensen met wie ik altijd praat, dagelijkse gesprekken, weet je? En dat vind ik leuker. Op TikTok is dat er niet, maar je kunt me zeker volgen op beide kanalen.

D: Waar gaat je content over?

C: Mijn content gaat over het verschil tussen de Nederlandse cultuur en de Latijnse cultuur. Dat is het belangrijkste. Je zult waarschijnlijk soms wat dingen over mijn gezinsleven zien, maar omdat het te maken heeft met mijn man die Nederlander is. Ik gebruik hem veel omdat hij mijn grootste voorbeeld is, waarom, omdat hij een echte Nederlander is. Er zijn mensen die tegen me zeggen "Oh nee, hoe kan hij zo zijn?" Maar hij is, mijn God, hij is al 20 jaar Nederlander, denk ik. Als hij om vijf uur kon eten, echt, en hij heeft het me verteld, want ik weet dat er anderen zijn die later eten en ik zeg: "Waarom ben jij niet zo?"

C: Waarom ben je niet een meer normale Nederlander?" Nee, hij wil zijn kaas met hagelstag, eten om vijf uur en zeer, zeer traditionele Nederlandse dingen, echt waar. Ik denk dat zijn familie erg traditioneel is, zo zijn ze, ik kan ze niet veranderen. Dus, hij is mijn grote voorbeeld voor deze content.

D: Ik vind het geweldig. Je hebt een super groot gevoel voor humor en ik hou er meer van omdat je ook je man "gebruikt" voor die content want hij is super grappig. Schoonfamilie, de hele familie doet met je mee.

C: Mijn schoonmoeder steunt me. Mijn schoonvader vindt het niet zo leuk, want hij is zo chagrijnig, net als zijn kinderen. Een vernederlandste omdat mijn schoonvader ook half Indonesisch is, Indo. Maar hij is meer Nederlander dan wie ook, dus hij is hier geboren, natuurlijk, maar uit Indische ouders.

D: En je praat over alles, ik bedoel het eten, hoe Latino kinderen zich gedragen in vergelijking met Nederlandse kinderen, afspreken, of ja, daten.

D: Me encanta, quiero recomendarles a los que estén escuchando, seguirla a Claudia. Quiero agradecerle muchísimo, me ha encantado esa plática. ¿Hay algo más que quieres agregar que no te haya preguntado?

C: Pues, no. Ha sido un placer, el placer ha sido mío y espero que disfruten de todas mis charlas y todas mis locuras, de todo lo que digo y y a seguir dándole más información a la gente que me siga.

D: Eso es.

C: Que lo necesitan.

D: Muchas gracias, nos vemos.

C: Gracias a ti, Debby.

D: Adiós

C: Hasta luego, adiós.

D: Ik vind het geweldig. Ik wil Claudia aanraden, om haar te volgen. Ik wil je hartelijk bedanken, ik vond het een prachtig gesprek, is er nog iets dat je wilt toevoegen dat ik je nog niet gevraagd heb?

C: Nou, nee. Het was me een genoegen, het genoegen was van mij en ik hoop dat jullie genieten van al mijn praatjes en al mijn gekke dingen, alles wat ik zeg en ik zal meer informatie blijven geven aan de mensen die mij volgen.

D: Precies.

C: Dat ze het nodig hebben.

D: Dank je wel, tot ziens.

C: Dank je, Debby.

D: Doei

C: Tot ziens, doei.